



СЛУ

НА СОЦИЈАЛИСТ

90330
Direkcija za
stokovni rezervi
91000

7

Г

РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски, односно хрватскохрватски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. — Огласи според тарифата — Жиро сметка кај Службата на општественото книговодство 60802-503-19614

Среда, 22 април 1981

БЕЛГРАД

БРОЈ 24

ГОД. XXXVII

Цена на овој број е 3 динари. Аконтацијата на претплатата за 1981 год. изнесува 800 динари. Рок за рекламации 15 дена. — Редакција: Улица Јована Ристиќа бр. 1. Пошт. факс 2/6. — Телефони: Централна 650-155; Уредништво 651-885; Служба за претплата 651-732; Телекс 11756

217.

Врз основа на член 47, во врска со член 83 точка 3 од Законот за основите на системот на цените и за општествената контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 1/80 и 33/80), Советот на Сојузната заедница за работите на цените донесува

УПАТСТВО ЗА ПРИМЕНУВАЊЕ НА КРИТЕРИУМИТЕ ЗА ФОРМИРАЊЕ НА ЦЕНИТЕ

1. Со ова упатство се уредува применувањето на критериумите при формирањето на цените на производите и услугите, утврдени во Законот за основите на системот на цените и за општествената контрола на цените (во натамошниот текст: Законот) и спроведувањето на општествената контрола на цените од страна на основните и други организации на здружен труд, самоуправните интересни заедници, месните заедници и други самоуправни организации и заедници, заедниците за работите на цените и органите на општествено-политичките заедници (во натамошниот текст: учесниците при формирањето на цените).

2. Учесниците при формирањето на цените согласно со Законот, во односите на меѓусебната зависност, поврзаност и одговорност ги применуваат критериумите утврдени со Законот, со тоа што тие критериуми се применуваат единствено и се земаат во пивната целокупност, во согласност со Законот.

Однос на понудата и побарувачката на домашниот пазар

3. Учесниците при формирањето на цените ги применуваат критериумите на односите на понудата и побарувачката на домашниот пазар, тргнувајќи од односите на понудата и побарувачката на производите и услугите и од тенденциите на движењето на тие односи на домашниот пазар, и тоа најмалку за период кој опфаќа две години што ѝ претходат на годината во која се формираат цените и за текушната година, согласно со општествениот план и актот за остварување на тој план во одделна година. Согледување на односите на понудата и побарувачката се врши врз основа на податоците од материјалните биланси за текушната година за производството, реализацијата, потрошувачката, увозот, извозот и залихите.

При формирањето на цените и при вршењето на општествената контрола на цените, со примена на критериумите на односите на понудата и побарувачката на домашниот пазар, учесниците при формирањето на цените ги согледуваат и утврдуваат:

1) на страна на понудата:

— производствените можности за производство на одредени производи, односно за вршење на услуги, со согледување на постојните производствени капацитети и на капацитетите во изградба за производство на одреден производ или за вршење на услуга, односно во репродукционата целина;

— степенот на користењето на капацитетите, со согледување на причините за понискиот степен на користење на капацитетите;

— производствените можности во однос на состојбата на расположивите ресурси на сировини и на репродукционен материјал за планираното производство (обезбедување сировини од домашно производство и од увоз). При согледувањето на производствените можности треба да се земе предвид и движењето на залихите, динамиката на производството и сезонските специфичности на производството, како и можностите за користење на стокните резерви и можностите за увоз;

2) на страна на побарувачката:

— домашните потреби, односно обемот на домашната побарувачка (обемот на продажбата на домашниот пазар);

— обемот и структурата на потрошувачката на домашниот пазар и потребите за стоковни резерви, со согледување на обемот и структурата на домашните потреби и на можните супституции со сродни и слични производи, како за репродукција така и за крајна потрошувачка;

— организираноста на пазарот, условите на прометот, поврзувањето на производствените и на прометните организации на здружен труд;

— можноста за извоз, со оценка на конкурентноста и еластичноста на странскиот пазар и постигнатите резултати и обврски на тој пазар, ако странскиот пазар е војско освоено.

4. Во спроведувањето на општествената контрола на цените при применувањето на критериумите на односите на понудата и побарувачката на домашниот пазар, надлежните органи на општествено-политичките заедници, заедниците за работите на цените и другите учесници при формирањето на цените ги земаат предвид и мерките на економската политика.

Како мерки на економската политика, согласно со Законот, се подразбираат мерките во областа на: распределбата на доходот, кредитната политика, политиката на даноците и придонесите, заедничката политика на економските односи со странство, заедничката монетарна и заедничката девизна и царинска политика, прометот на стоки и услуги, стоковните и други резерви, општата, заедничката и личната потрошувачка и мерките во други области.

5. Врз основа на утврдените елементи за применување на критериумите на односите на понудата и побарувачката на домашниот пазар, при формирањето на цените учесниците утврдуваат дали постојат услови за промена на цените.

Промена на цените според став 1 од оваа точка може да се врши ако се утврди помала понуда во однос на побарувачката на домашниот пазар, поради значително намалување на залихите и влошената снабденост на пазарот и покрај максималното користење на капацитетите, со тоа што промената на цените со примена на овој критериум придонесува за зголемување на производството и на продуктивноста на трудот.

Промена на цените од став 1 на оваа точка не може да се врши:

1) ако за одделни производи или производствена групација, односно гранка постојат капацитети

тите што не се усогласени со домашните потреби, а не постои реална економска основа за извоз, па поради нискиот степен на користењето на капацитетите доаѓа до намалување на продуктивноста, рентабилноста и економичноста во стопанисувањето;

2) ако постојат состојба и тенденција за поголема понуда во однос на побарувачката на домашниот пазар, односно ако постои потражна урамнотеженост на односите на понудата и побарувачката на домашниот пазар.

Влијание на светските цени врз нивоата и односите на цените на домашниот пазар, врз односите во стекнувањето и распределбата на доходот и врз развојната политика на општеството

6. Учесниците при формирањето на цените го применуваат критериумот влијанието на светските цени врз нивоата и односите на цените на домашниот пазар, врз односите во стекнувањето и распределбата на доходот и врз развојната политика на општеството тргувајќи од влијанието на определени форми на цените и од движењата на цените што се присутни на светскиот пазар и тоа првенствено од земјите на пазарното стопанство.

Како определени форми на цените од став 1 на оваа точка се подразбираат: извозната цена, увозната цена, берзанската цена и инодоминираната цена.

Извозната цена, во смисла на ова упатство, е просечната цена остварена при извозот на одделен производ, односно услуга, франко југословенската граница, пресметана според курсот утврден со прописот за утврдување на курсевите на странските валути за користење на основницата за пресметување на царината и на другите увозни давачки, на даночните олеснувања за остварениот девизен прилив при извозот и за искажување на правата на увозот и плаќањето, како и за погребите на статистиката (во натамошниот текст: прописот за утврдување на курсевите на странските валути). Таа цена не содржи во себе враќање на царината и на другите давачки.

При согледувањето на влијанието на извозната цена врз нивоата и односите на цените на домашниот пазар, се зема предвид и износот на враќањето на царината и на другите давачки.

Увозната цена, во смисла на ова упатство, е просечната цена остварена во увозот на одделен производ и услуга франко југословенската граница пресметана според курсот утврден со прописот за утврдување на курсевите на странските валути. Таа цена не ги содржи во себе царината и увозните давачки.

При согледувањето на влијанието на увозните цени врз нивоата и односите на цените на домашниот пазар, се зема предвид и износот на царината и на увозните давачки.

Берзанската цена, во смисла на ова упатство, е цената на определен производ на одделна берза пресметана според курсот утврден со прописот за утврдување на курсевите на странските валути без износот на царината и на увозните давачки.

При согледувањето на влијанието на берзанските цени врз нивоата и односите на цените на домашниот пазар, се зема предвид износот на царината и на увозните давачки.

Инодоминираната цена (производителска, интервенциона, индикативна), во смисла на ова упатство, е цената од една или од повеќе земји позначајни производители на одделни производи што ги одразува потребните тенденции на нејзиното движење, пресметана според курсот утврден со прописот за утврдување на курсевите на странските валути, односно според важечкиот продажен курс од курсовите листи на Народната банка на Југославија, согласно со самоуправните спогодби.

7. Учесниците при формирањето на цените го согледуваат влијанието на критериумите на светските цени врз нивоата и односите во цените на домашниот пазар, врз односите во стекнувањето и

распределбата на доходот и врз развојната политика на општеството имајќи ги предвид:

— позитивното влијание на критериумите на светските цени врз нивоата и односите на цените на домашниот пазар, врз односите во стекнувањето и распределбата на доходот и врз развојната политика на општеството, врз порастот на производноста на трудот, успешноста во управувањето и стопанисувањето со општествени средства и јакнењето на другите квалитативни фактори во стопанисувањето и развојот;

— јакнењето на конкурентната способност на домашното производство на странскиот пазар заради економски рационално и планско вклучување во меѓународната размена на производи и услуги и во меѓународната поделба на трудот;

— економското и рационалното вреднување на домашните ресурси во стопанскиот развој на Југославија и поттигнувањето на нивниот развој, во согласност со општествениот план и економската политика.

8. Надлежните органи на општествено-политичките заедници и на заедниците за работите на цените, согласно со Законот, имајќи предвид дека светските цени се формираат и под влијанието на економските и на политичките монополи што се со спротивност со интересите и потребите на југословенското социјалистичко самоуправно општество, се должни со мерките на економската политика и со општествената контрола на цените да создадат услови за применување на светските цени со кои во најголема можна мерка ќе се намалува и отстранува негативното влијание на светските цени врз општествено-економските односи, врз односите во стекнувањето и распределбата на доходот и врз стопанскиот развој на Југославија.

Заради остварување на позитивно влијание на светските цени врз формирањето на цените на производите и услугите на домашниот пазар, согласно со Законот, самоуправните организации и заедници усогласуваат своите интереси и настапувањата во извозот и увозот со цел да се обезбеди нивната понуда и побарувачка на светскиот пазар да бидат организирани и стабилни и да се оствари нивно влијание врз стабилноста на домашниот пазар, технички прогрес и економски рационално вклучување во меѓународната поделба на трудот.

9. Ако цените на одделни производи и услуги на домашниот пазар се на ниво на светските цени на соодветните производи, односно услуги, нема основа за промена на цените со примена на критериумот влијание на светските цени врз нивоата и односите на цените на домашниот пазар, врз односите во стекнувањето и распределбата на доходот и врз развојната политика на општеството.

Ако цените на одделни производи и услуги на домашниот пазар се повисоки, односно пониски од светските цени на соодветните производи и услуги има основа за намалување, односно за зголемување на цените на домашните производи со примена на критериумот од став 1 на оваа точка.

Движење на просечната производност на трудот и на рационалното користење на средствата за производство на секој производ и услуга

10. Учесниците при формирањето на цените на определени производи и услуги, го применуваат критериумот движењето на просечната производност на трудот и на рационалното користење на средствата за производство на секој производ и услуга со утврдување на нивото и на движењето на производноста на трудот и на степенот на рационалното користење на средствата врз основа на:

— физичкиот обем на реализираното производство, односно на услугата по работник;

— физичкиот обем на реализираното производство, односно на услугата според вложените средства;

— остварениот доход по работник;

— остварениот доход во однос на просечно користените средства.

Нивото на производноста на трудот и степенот на рационалното користење на средствата за производство на определен производ, односно за вршење на определени услуги се споредува со нивото на производноста на трудот и со степенот на рационалното користење на средствата во соодветната дејност.

Тенденциите на движењето на производноста на трудот се утврдуваат за период од две години што и претходат на годината во која се формираат цените и за текуштата година.

Утврдените нивоа и движењето на производноста на трудот се споредуваат со странската производност на трудот кога тоа е можно.

Ако растежот на производноста на трудот и степенот на рационалното користење на средствата (коэффициентот на обртот, степенот на користењето на капацитетите) за производство е повисок во однос на дејноста, а резултатите од работењето покажуваат намалување во однос на резултатите на работењето во претходниот период односно во соодветната дејност, има основа за премиса на цената со примена на критериумот од став 1 на оваа точка.

Примената на критериумот од став 1 на оваа точка при формирањето на цените, нема основа за промена на цената.

— ако е помало нивото и растежот на производноста на трудот и понизок степенот на рационалното користење на средствата за производство во однос на дејноста, а резултатите од работењето покажуваат намалување во однос на резултатите од работењето во претходниот период, односно во соодветната дејност;

— ако е помало нивото и растежот на производноста на трудот и понизок степенот на рационалното користење на средствата на производство во однос на дејноста, а резултатите од работењето покажуваат пораст во однос на резултатите на работењето во претходниот период, односно во соодветната дејност;

— ако е повисоко нивото и растежот на производноста на трудот и повисок степенот на рационалното користење на средствата за производство во однос на дејноста, а резултатите од работењето покажуваат пораст во однос на резултатите од работењето во претходниот период, односно во соодветната дејност.

Распределба на вкупниот доход на општеството на дејностите сразмерно со нивната производност на трудот, успешноста на управувањето и стопанисувањето со општествените средства и вкупната општествена производност на трудот со настојување да се издначуваат условите на стопанисувањето во границите на економската рационалност и рамноправната распределба на доходот

11. Учесниците при формирањето на цените го применуваат критериумот за распределба на вкупниот доход на општеството на дејностите сразмерно со нивната производност на трудот, успешноста на управувањето и стопанисувањето со општествените средства и вкупната општествена производност на трудот, со настојување да се издначуваат условите на стопанисувањето во границите на економската рационалност и рамноправната распределба на доходот третирајќи од сите страни ниво и движењето на производноста на трудот и работењето на трудот на работникот и работењето на сите општествени организации на здружен труд и тоа врз основа на критериумите за:

— доходот на работник во однос на доходот на работник во дејноста;

— доходот според просечно користените средства во однос на доходот според просечно користените средства во дејноста;

— акумулацијата според просечно користените средства во однос на акумулацијата според просечно користените средства во дејноста;

— личниот доход и средствата за заедничка потрошувачка по работник во однос на личниот доход и средствата за заедничка потрошувачка по работник во дејноста;

— чистиот личен доход по работник во однос на чистиот личен доход по работник во дејноста;

12. При согласувањето на условите за нивоа на цените врз основа на критериумот од точка 11 на ова упатство се зема предвид просечното ниво на производноста на трудот и степенот на користењето на средствата на ниво на дејноста, со што во случај на пониска продуктивноста на трудот и послабо користење на капацитетите да не постојат услови за зголемување на цените.

При утврдувањето на успешноста на работењето и на резултатите од стопанисувањето со општествените средства е потребно да се согледа оствареното ниво и тенденциите на движењето на доходот и во рамките на репродукционата целина, заради усогласување на однесите на цените и на доходот во согласност со самоуправните спогодби.

Во примената на критериумот од точка 11 на ова упатство, заради постепено отстранување на диспаритетите односно во областите на стопанството, гранките и групациите, ќе се користат и документацијата со која располагаат Стопанската комора на Југославија, стопанските комори на републиките, стопанските комори на автономните покраини, општините, здруженијата, Сојузната заедница за работите на цените и заедниците за работите на цените на републиките и на автономните покраини.

13. Покрај примената на критериумите од член 33 на Законот, сите учесници при формирањето на цените, а особено при утврдувањето и спроведувањето на политиката на цените, ќе водат сметка и за поттикнувањето на развојот на производните сили на општеството и за влијанието на цените врз движењето на трошоците на животот.

Поттикнување на развојот на производните сили на општеството

14. Поттикнување на развојот на одделни дејности од заеднички интерес и на дејностите чие производство е недоволно, ако побрзиот развој на тие дејности е од суштествено значење за стабилен развој, по исклучок, согласно со Законот, ќе се врши и преку цените, под услов:

— поттикнувањето на развојот на определена дејност а е тв ено со договорот за основите на општествениот план на Југославија, за производите и услугите од интерес за целата земја, односно со плановите на другите општествено-политички заедници — за другите производи и услуги;

— со самоуправна спогодба односно со општествен договор или со закон да се утврди начинот за насочување на средствата за поттикнување на развојот и начинот на контролата и на општествената одговорност за наменската употреба на тие средства.

Влијание на цените врз движењето на трошоците на животот

15. При формирањето на цените сите учесници, а посебно надлежните органи на општествено-политичките заедници, согласно со Законот се должни да го согледуваат влијанието на промените на цените врз трошоците на животот, а особено на цените на производите и услугите што се од интерес за непосредната потрошувачка на работните луѓе и граѓаните чии цени познатително дејствуваат врз трошоците на животот односно врз животниот стандард на работните луѓе и граѓаните.

Учесниците при формирањето на цените а посебно надлежните органи на општествено-политичките заедници и на заедниците за работите на цените што ги вршат работите во областа на цените во спроведувањето на општествената контрола на цените, го следат и движењето на цените на мало заради пореална оценка на влијанието на цените.

При согледувањето на дејството на растежот на цените на производите и услугите врз трошоците на животот, учесниците при формирањето на цените ќе постапат од:

— актите за остварување на планот во определена година;

— определбите од актот за спроведувањето на политиката на цените во текушната година, а посебно за производите и услугите што посебно влијаат врз растежот на вкупните трошоци на животот и за кои заради заштитата на животниот стандард се предвидени мерки, како што се компензација регрес и др;

— учество на одделни производи и услуги во структурата на вкупните трошоци на животот и нивното одијание врз промената на структурата на тие трошоци во животот поради промената на цените;

— релативниот однос на растежот на номиналните лични доходи и на трошоците на животот врз движењето на реалниот животен стандард на работните луѓе и граѓаните;

— согледувањето на дејството на предложениите промени на цените на одделни производи и услуги врз реалниот стандард на работните луѓе и на граѓаните во целост.

16. Начинот на применувањето на критериумите во нивната целокупност, односно меѓусебна зависност и влијанието на одделни критериуми при формирањето на цените непосредно ги уредуваат учесниците при формирањето на цените, во согласност со Законот и со ова упатство.

17. Учесниците при формирањето на цените со примена на критериумите за формирање на цените на производите и услугите ги согледуваат и целите и задачите утврдени во општествените планови на општествено-политичките засадници и во актите за остварување на тие планови во одделна година како и во актите за спроведување на политиката на цените во одделна година.

18. Промени на цените со примена на критериумите од Законот можат да се вршат во рокови кои, по правило, не можат да бидат покупи од шест месеци.

19. Податоците и документацијата врз основа на кои се врши согледување, следење и применување на критериумите од Законот се:

— податоците со кои располагаат организациите на здружен труд;

— податоците со кои располагаат стопанските комори и општите здруженија, како и заедниците за работите на цените;

— податоците на Сојузниот завод за статистика за користењето на капацитетите во одделни дејности;

— податоците од завршните сметки и од периодичните пресметки на организациите на здружен труд и податоците на Службата на општественото кингводство;

— податоците на Сојузната управа за царини и Народната банка на Југославија за извозните и увозните цени на одделни производи и услуги;

— податоците за берзанските и инодоминичните цени од соодветните публикации што можат да се користат при формирањето на цените за производите и услугите.

20. Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 1606/1
21 април 1981 година
Белград

Претседател
на Советот на Сојузната
заедница за работите
на цените,

Илијаз Куртешки, с.р.

ОДЛИКУВАЊА

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на член 315 точка 8 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликуваат

— за извонредно залагање и самопрегорна работа врз лекувањето и негата на Претседателот на Републиката Јосип Броз Тито

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО ЗЛАТНА СВЕЗДА

Брежел, Антона проф. др Богдан, Кичић Михајла проф. др Милољуб, Кошак Карела проф. др Мило, Лалевић Брака проф. др Предраг, Махкота Антона проф. др Станислав, Поповић Марка проф. др Ђорђе, Ристић Димитрија проф. др Јован;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЦРВЕНО ЗНАМЕ

Челикић др Светислав, Dittrich Josipa др Zvonimir, Драгојевић Новака др Радосав Дреновић доц. др Јоже, Фетин проф. др Јанез, Грбић Ђуре Дарјан, Грбић Ђуре Радојка, Грос Марјан, Храниловић Даде др Дамир, Камбич Јосипа проф. др Винко, Крстић Николе доц. др Чедомир, Кнедлер доц. др Радос, Лукач др Љубиша, Лузар Јосипа проф. др Саша, Müller др Душан, Обрез проф. др Иво, Прови проф. др Тине, Радмиловић др Младен, Равник Јанеза проф. др Лудвиг, Станковић др Миломир, Стрпник проф. др Злата, Видемшек доц. др Јоже;

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Хостник Мартин, Лазич Драгиша;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Бајић Мираила Мирјана, Беговић Ђорѓа Стојанка, Ђалић Мирјана, Чепан Вера, Габер Љиљана, Иванчишевић Јасенка, Ликар Павла, Мали Марија, Њижић Вана, Новаковић Љиљана, Скушек Марија, Зупан Марија-Мича, Живковић Станка.

Бр. 88
3 ноември 1980 година
Белград

Претседател
на Претседателството
на СФРЈ,

Цинетин Мијатовиќ, с.р.

СОДРЖИНА:

	Страна
217. Упатство за применување на критериумите за формирање на цените — — —	573
Одликувања — — — — —	576

Издавач: Издвашко-издавачка установа Службен лист на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Белград, Јована Ристиќа бр. 1. Контакт 223. — Директор и главен и одговорен уредник Душан Машовиќ, Улица Јована Ристиќа бр. 1 — Печати Београдски издавачко-графички завод Белград, Булевар војводе Мишиќа бр. 17.